

Warszawa, 06 września 2023 r.

Organ:

Minister Finansów

ul. Świętokrzyska 12

00-916 Warszawa

W N I O S E K

Szanowna Pani Ministr,

pragnę zasygnalizować Pani jako Ministrowi Finansów problem dotyczący „doliczania” do taksy notarialnej podatku VAT. Problem ten był na przestrzeni ostatnich lat poruszany przez Rzecznika Praw Obywatelskich, Ministerstwo Finansów – właśnie oraz Ministerstwo Sprawiedliwości. Wszystkie organy państwowe wymienione powyżej wskazują na potencjalną sprzeczną z prawem praktykę pobierania i odprowadzania przez notariuszy podatku VAT od taksy notarialnej określonej w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 czerwca 2004 r. w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1473 z późn. zm.). Na przestrzeni 30 lat praktyka taka była i jest nadal stosowana przez notariuszy oraz jest akceptowana przez Krajową Radę Notarialną.

Mając na względzie, że praktyka ta po wystąpieniach Pani Minister, Pani poprzedników i korespondencji z innymi organami nie ulegała zmianie, pozwalam sobie zasygnalizować problem jednocześnie zaskarżając niniejsze przepisy oraz wnoszę o zwrócenie się do kompetentnych organów o dostateczne wyjaśnienie rozbieżności w tym zakresie.

Wskazuję jednocześnie, że za dokonanie czynności notarialnych notariuszowi przysługuje wynagrodzenie określone na podstawie umowy ze stronami czynności, nie wyższe niż maksymalne stawki taksy notarialnej właściwe dla danej czynności (art. 5 § 1 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie, Dz. U. z 2022 r. poz. 1799). Zostały one określone w wydanym na podstawie art. 5 § 3 ustawy – Prawo o notariacie, rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 czerwca 2004 r. w sprawie maksymalnych stawek taksy

notarialnej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1473), a przy ustalaniu ich wysokości ustawodawca miał na względzie wartość przedmiotu i rodzaj czynności notarialnej, stopień jej złożoności, nakład pracy notariusza, czas przeznaczony na dokonanie czynności oraz interes społeczny gwarantujący należyty dostęp do czynności notarialnych w obrocie cywilnoprawnym.

Zgodnie z art. 29a ust. 1 i ust. 6 pkt 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1570) podstawą opodatkowania jest co od zasady wszystko, co stanowi zapłatę, którą dokonujący dostawy towarów lub usługodawca otrzymał lub ma otrzymać z tytułu sprzedaży od nabywcy, usługobiorcy lub osoby trzeciej, włącznie z otrzymanymi dotacjami, subwencjami i innymi dopłatami o podobnym charakterze mającymi bezpośredni wpływ na cenę towarów dostarczanych lub usług świadczonych przez podatnika.

Podstawa opodatkowania nie obejmuje kwoty podatku od towarów i usług. Regulacja ta odpowiada art. 73 i 78 lit. a2 dyrektywy 2006/112/WE Rady z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej, dalej: „dyrektywa VAT”. W kontekście powyższego należy przywołać wyrok z dnia 7 listopada 2013 r. w sprawach łączonych C-249/12 i C-250/12, w którym TSUE stwierdził, że przepisy dyrektywy VAT należy interpretować w ten sposób, że jeżeli cena towaru została ustalona przez strony, bez żadnej wzmianki dotyczącej podatku VAT, a dostawca tego towaru jest osobą obowiązana z tytułu podatku VAT należnego w związku z czynnością podlegającą opodatkowaniu, ustalona cena, w przypadku gdy dostawca nie może odzyskać od nabywcy podatku VAT, którego żąda organ podatkowy, powinna być uznana za cenę obejmującą już podatek VAT.

Dalej Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wskazał, że przepisy dyrektywy Rady 2006/112/WE z 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej, zmienionej dyrektywą Rady 2013/43/UE z 22.07.2013 r. (Dz. Urz. UE. L z 2006 r., Nr 347, s. 1 ze zm.) – oraz zasady neutralności podatku od wartości dodanej i proporcjonalności należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie praktyce administracyjnej właściwych organów krajowych, zgodnie z którą przyjmuje się, że podatek VAT od usług świadczonych przez komornika sądowego w ramach postępowania egzekucyjnego jest zawarty w pobieranych przez niego opłatach egzekucyjnych. (vide: wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 10 kwietnia 2019 r., sygn. akt C-214/18, Legalis nr 1922602).

Wykonywane przez notariusza czynności notarialne podlegają opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług, według podstawowej 23% stawki podatku VAT. Maksymalne stawki taksy notarialnej za czynności notarialne oraz maksymalne kwoty, o które może być zwiększone wynagrodzenie za dokonanie czynności notarialnych poza kancelarią notarialną zostały określone w ww. rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej.

W powyższym rozporządzeniu nie została wskazana możliwość podwyższania przez notariuszy maksymalnych stawek taksy notarialnej o podatek od towarów i usług. Wobec powyższego, Ministerstwo Finansów uznało, że podatek od towarów i usług nie powinien być doliczany do wynagrodzenia ustalonego przez notariusza ze stronami czynności, lecz stanowić jego część składową. (zob. pismo RPO z dnia 04 maja 2022 r., V.511.612.2020.KB).

Także analiza orzecznictwa sądowego wskazuje na wątpliwości w tym zakresie. Wskazać należy w tym miejscu na fakt, że zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2014 r., III CZP 27/14, OSNC 2015/4/39, Legalis nr 959180, wynika natomiast w sposób jednoznaczny, że praktyka taka jest sprzeczna z obowiązującymi przepisami. Sąd Najwyższy również wyraził pogląd, że stawki taksy notarialnej określone w rozporządzeniu są wyrażone w kwotach netto, stwierdzając jednocześnie, że brak jest podstawy, w przypadku ustalenia wynagrodzenia notariusza wyznaczonego do dokonania czynności notarialnej na podstawie art. 6 § 4 zd. 2 w zw. z art. 6 § 3 ustawy – Prawo o notariacie, do podwyższenia tego wynagrodzenia o stawkę podatku od towarów i usług. SN wskazał wyraźnie, że regulacja wynagrodzenia notariusza ma charakter szczegółowy; zawarta jest w aktach różnej rangi, tj. ustawie i rozporządzeniu. Przepisy ustawy o notariacie oraz rozporządzenia w sprawie maksymalnych stawek nie stanowią, że przy ustaleniu wynagrodzenia notariusza bierze się pod uwagę należny od tego wynagrodzenia podatek od towarów i usług ani, że ustalone wynagrodzenie podlega podwyższeniu o ten podatek. Zdaniem Sądu Najwyższego, omawianego podatku nie można zarówno „wliczyć” ani też „doliczyć” do wynagrodzenia notariusza.

W mojej ocenie wykładnia językowa przepisów Prawa o notariacie oraz rozporządzenia w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej nie pozwala na podwyższenie wynagrodzenia notariusza o należny podatek od towarów i usług. Przeciwna konstatacja stanowiłaby niedopuszczalną wykładnię rozszerzającą przepisów regulujących wynagrodzenie notariusza. Ujmowanie podatku VAT „doliczonego” do taksy notarialnej stanowi rażące pokrzywdzenie klientów notariuszy w całym kraju poprzez wątpliwości nasuwające się co do zasadności pobierania powyższej daniny, szczególnie w sytuacji, gdy nie dopuszczalne w ocenie Ministerstwa Finansów jest jej pobieranie osobno niż wliczając je do taksy notarialnej lub w całości niezasadne jest jej pobieranie.

Wobec powyższego bardzo proszę Panią Minister o przesłanie informacji co do stanowiska wobec zaistniałych wątpliwości oraz informuję o możliwości wystąpienia z inicjatywą ustawodawczą w zakresie kompleksowego uregulowania niniejszego problemu, ewentualnie wnoszę o zwrócenie się do kompetentnych organów o dostateczne wyjaśnienie rozbieżności w tym zakresie. Proszę o udzielenie odpowiedzi pisemnej

Z wyrazami szacunku

